

دانشکده آموزش های الکترونیکی

پایان نامه کارشناسی ارشد
در رشته مهندسی فناوری اطلاعات (تجارت الکترونیک)

تعامل زیر ساختهای فنی و حقوقی در اعتبار امضای الکترونیکی

توسط :

مهتاب کماسی

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر مسعود اخوان فرد

تیرماه ۱۳۸۸

بناام خدا

تعامل زیر ساختهای فنی و حقوقی در اعتبار امضای الکترونیکی

به وسیله
مهتاب کماسی

پایان نامه ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز به عنوان بخشی
از فعالیت های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته

مهندسی فناوری اطلاعات - گرایش تجارت الکترونیک

از دانشگاه شیراز

شیراز

جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی شده توسط کمیته پایان نامه با درجه : **خیلی خوب**

دکتر مسعود اخوان فرد ، استادیار دانشگاه مالک اشتر (رئیس کمیته)

دکتر زرین تاج برنایی، استادیار سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران

دکتر محمد هادی صدرالدینی، استادیار دانشگاه شیراز

تیرماه ۸۸

به نام خدا

اظہارنامہ

اینجانب مہتاب کماسی دانشجوی رشته ی مهندسی فناوری اطلاعات گرایش تجارت الکترونیک دانشکده آموزشہای الکترونیکی دانشگاه شیراز اظہار می کنم کہ این پایان نامہ حاصل پژوهش خودم بودہ و در جایی کہ از منابع دیگران استفادہ کردہ ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشتہ ام. همچنین اظہار می کنم کہ تحقیق و موضوع پایان نامہ ام تکراری نیست و تعہد می نمایم کہ بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننمودہ و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیہ حقوق این اثر مطابق با آیین نامہ مالکیت فکری و معنوی متعلق بہ دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی : مہتاب کماسی

تاریخ و امضا : ۸۸/۴/۲۲

تقدیم به مادر و پدر عزیزم

بخاطر عشق و حمایت هایشان .

سپاسگزاری

اکنون که با عنایت پروردگار این پژوهش به پایان رسیده است، بر خود لازم میدانم از تمام عزیزانی که در طی انجام این تحقیق به طرق مختلف مرا یاری نمودند تشکر نمایم.

از مادر دلسوز و پدر بزرگواری که همیشه به من روحیه دادند و مرا تشویق به ادامه مسیر نمودند، سپاسگزارم. از استاد بزرگواری جناب آقای دکتر مسعود اخوان فرد که با راهنماییهای ارزنده خود مرا در مراحل مختلف این تحقیق یاری نمودند، تشکر مینمایم.

از اساتید گرانقدر سرکار خانم دکتر زرینتاج برنایی، جناب آقای دکتر محمدهادی صدرالدینی که با مشاوره - های ارزنده خود در انجام این تحقیق مرا یاری نمودند، همچنین جناب آقای دکتر حسین چاری قدردانی می - نمایم.

همچنین از راهنمایی استاد گرانقدر جناب آقای غلام نبی فیضی چکاب بخاطر دادن ایده اصلی این رساله، از جناب آقای دکتر قجاوند بخاطر راهنمایی هاشان، از دوستان عزیزم سرکار خانم مهندس ناهید مژدهی و مهندس مرتضی امین خاکی بخاطر کمک های معنوی شان و تمامی بزرگواری که در راه تهیه و تدوین این رساله اینجانب را کمک نموده و دانش و ایدههای گرانبهائی خود را در اختیارم قرار دادند، تشکر مینمایم.

چکیده

تعامل زیر ساختهای فنی و حقوقی در اعتبار امضای الکترونیکی

به کوشش
مهتاب کماسی

امروزه تجارت الکتریکی به دلیل سرعت ، کارایی ، کاهش هزینه ها و بهره برداری از فرصتهای زودگذر ، عرصه جدیدی را در رقابت گشوده است تا آن جا که گفته می شود ، عقب افتادن از این مسیر تحول ، نتیجه ای جز منزوی شدن در عرصه اقتصاد جهانی نخواهد داشت . در این میان کارابزارهای متعدد و متنوعی برای استفاده و بکارگیری تجارت الکترونیکی مطرح شده است که امضای الکترونیکی از جمله آنها به شمار میرود.

در کشور ما به دلیل پاره ای از عوامل و عدم وجود زیر ساختهای اصلی ، متاسفانه کاربرد امضای الکترونیکی با دشواریها و موانع جدی مواجه می باشد. این موارد را می توان حداقل در دو دسته زیرساختهای فنی و حقوقی مورد مطالعه قرار داد.

هدف از این رساله که به صورت یک مطالعه کتابخانه ای و مروری انجام شده است، بررسی و مطالعه ضرورتها و چالشها در این عرصه می باشد. در رساله حاضر ضمن ارایه تعریف امضای الکترونیکی و کاربردهای آن در جامعه مدرن، به مشکلات فنی و حقوقی این مقوله پرداخته شده است. همچنین از آنجا که بستر سازی و مهیا شدن زیر ساختهای فنی و حقوقی برای گسترش امضای الکترونیکی امری ضروری به شمار میرود، سعی شده است تا پیشنهادهای عملی برای کاربست هرچه بیشتر امضای الکترونیکی در کشورمان مطرح گردد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : کلیات تحقیق
۱-۱-۱	مقدمه
۲-۱	اهمیت و ضرورت تحقیق
۳-۱	اهداف تحقیق
۱-۳-۱	هدف کلی
۲-۳-۱	اهداف فرعی
۴-۱	فرضیه و سئوالات تحقیق
۵-۱	روش شناسی تحقیق
۱-۵-۱	روش و نوع تحقیق
۶-۱	روش جمع آوری اطلاعات
۷-۱	مروری بر مطالب گذشته (پیشینه تحقیق)
۸-۱	کاربرد نتایج تحقیق
۸	فصل دوم : تعاریف و مفاهیم عمومی تجارت الکترونیکی
۱-۲	مقدمه
۲-۲	تعاریف و مفاهیم عمومی تجارت الکترونیکی
۳-۲	پیشینه تجارت الکترونیکی، مفاهیم، ویژگیها و روشهای عملی آن
۱-۳-۲	تاریخچه تجارت الکترونیکی
۲-۳-۲	مفهوم تجارت الکترونیکی
۳-۳-۲	ویژگیهای تجارت الکترونیکی
۴-۳-۲	انواع تجارت الکترونیکی
۱-۴-۳-۲	تجارت الکترونیکی "تاجر با تاجر"
۲-۴-۳-۲	تجارت الکترونیکی "تاجر با مصرف کننده"
۳-۴-۳-۲	تجارت الکترونیکی "مصرف کننده با مصرف کننده"
۴-۴-۳-۲	تجارت الکترونیکی "تاجر با دولت"

۱۹	۵-۴-۳-۲ تجارت الکترونیکی "مصرف کنندگان با دولت"
۱۹	۵-۳-۲ روش های پرداخت در تجارت الکترونیکی.
۲۰	۱-۵-۳-۲ پرداخت از طریق کارت.
۲۰	۲-۵-۳-۲ « پرداخت خرد » از طریق « کیف الکترونیکی »
۲۱	۳-۵-۳-۲ انتقال سرمایه از طریق اسناد تجاری الکترونیکی
۲۲	۶-۳-۲ امنیت در حوزه تجارت الکترونیکی
۲۳	۱-۶-۳-۲ محرمانگی و تمامیت اطلاعات
۲۳	۲-۶-۳-۲ تأیید هویت و اهلیت طرفین
۲۳	۳-۶-۳-۲ انکار ناپذیری اطلاعات
۲۴	۴-۲ تأسیسات حقوقی ویژه تجارت الکترونیکی
۲۴	۱-۴-۲ داده پیام در حقوق تجارت الکترونیکی
۲۵	۱-۱-۴-۲ تعریف
۲۶	۲-۱-۴-۲ شرایط داده پیام
۲۸	۲-۴-۲ آثار و احکام داده پیام

۲۹ فصل سوم : امضای الکترونیکی و جنبه های حقوقی آن

۲۹	۱-۳ مفهوم و انواع امضای الکترونیکی
۲۹	۱-۱-۳ مفهوم امضای الکترونیکی
۳۰	۲-۱-۳ تعریف امضای الکترونیکی
۳۴	۳-۱-۳ انواع امضای الکترونیکی.
۳۴	۱-۳-۱-۳ امضای الکترونیکی مبتنی بر رمزنگاری
۳۴	۲-۳-۱-۳ امضای الکترونیکی غیر مبتنی بر رمزنگاری
۳۵	۳-۳-۱-۳ امضای الکترونیکی برمبنای سطح ایمنی فراهم شده
۳۶	۴-۳-۱-۳ امضای رقمی
۳۸	۴-۱-۳ مراجع گواهی
۳۹	۵-۱-۳ شرایط صحت امضای الکترونیکی
۴۰	۱-۵-۱-۳ آثار و احکام صدور امضای الکترونیکی
۴۱	۲-۵-۱-۳ حقوق مقایسه ای
۴۴	۶-۱-۳ مستند سازی امضای الکترونیکی

۴۶	۱-۳-۱-۶-۱- ارزش اثباتی امضای الکترونیکی
۴۹	۱-۳-۱-۶-۲- تعارض امضای الکترونیکی با سایر دلایل

۵۲ فصل چهارم : کارکردهای امضای الکترونیکی و موانع موجود

۵۲	۱-۴- مقدمه
۵۲	۲-۴- کارکردهای امضای الکترونیکی
۵۳	۱-۲-۴- تضمین تمامیت داده پیام
۵۳	۲-۲-۴- امکان استناد پذیری
۵۳	۳-۲-۴- غیرقابل انکار و تردید
۵۴	۴-۲-۴- دارا بودن مهر- زمان
۵۴	۵-۲-۴- سرعت و دقت
۵۴	۶-۲-۴- رازداری و محرمانگی
۵۵	۳-۴- قابلیت پذیرش اسناد الکترونیکی در محاکم
۵۵	۱-۳-۴- موانع موجود
۵۵	۱-۱-۳-۴- مکتوب بودن
۵۶	۲-۱-۳-۴- اصالت
۵۶	۳-۱-۳-۴- امضا
۵۷	۴-۱-۳-۴- دستیابی
۵۷	۵-۱-۳-۴- دقت
۵۷	۲-۳-۴- قراردادهایی که با تشریفات خاص منعقد می شوند

۵۸ فصل پنجم : تعامل زیرساختهای فنی و حقوقی در امضای الکترونیکی

۵۸	۱-۵- مقدمه
۵۸	۲-۵- زیرساختهای فنی مورد نیاز امضای الکترونیکی
۵۸	۱-۲-۵- آمادگی زیربنایی شبکه مخابراتی
۵۸	۲-۲-۵- آمادگی سرعت و کیفیت شبکه
۵۹	۳-۲-۵- امکان دسترسی به اینترنت

۵۹	۴-۲-۵- محتویات مرتبط و مناسب محلی
۵۹	۵-۲-۵- دسترسی به امکانات سخت افزاری و نرم افزاری
۵۹	۶-۲-۵- آمادگی خدمات و پشتیبانی
۶۰	۷-۲-۵- مطابقت با استانداردهای بین المللی
۶۱	۸-۲-۵- فعالیت های لجستیکی
۶۲	۳-۵- زیرساختهای حقوقی مورد نیاز امضای الکترونیکی
۶۲	۱-۳-۵- وجود عوامل تواناساز حقوقی
۶۲	۱-۱-۳-۵- ادله الکترونیکی
۶۳	۲-۱-۳-۵- دفاتر خدمات صدور گواهی الکترونیکی
۶۳	۳-۱-۳-۵- قانون رقابت های نامشروع
۶۳	۴-۱-۳-۵- مسئولیت مدنی
۶۳	۵-۱-۳-۵- حمایت از حقوق مولف
۶۴	۶-۱-۳-۵- حمایت از داده
۶۴	۷-۱-۳-۵- حمایت از مصرف کننده
۶۴	۸-۱-۳-۵- پرداخت الکترونیکی
۶۴	۹-۱-۳-۵- قانون مالیات
۶۴	۲-۳-۵- وجود عوامل تواناساز کیفری
۶۵	۳-۳-۵- مسائل قانونی و مقرراتی
۶۶	۱-۳-۳-۵- تصویب قانون تجارت الکترونیکی
۶۷	۴-۵- تجارت الکترونیکی، چالش ها و فرصت ها
۶۷	۱-۴-۵- فرصت ها
۶۸	۲-۴-۵- چالش ها

۷۰ فصل ششم : پیشنهادات و نتایج

۷۰	۱-۶- پیشنهادات
۷۰	۱-۱-۶- برخی پیشنهادات در بعد زیرساختهای فنی
۷۰	۲-۱-۶- برخی پیشنهادات در بعد زیرساختهای حقوقی
۷۱	۲-۶- مشکلات و محدودیت های تحقیق
۷۱	۳-۶- جمع بندی و نتیجه گیری

صفحه	عنوان
۷۶	فرهنگ اصطلاحات
۷۹	منابع و ماخذ
۷۹ (۱) منابع فارسی
۸۱ (۲) منابع انگلیسی
	پیوست ها
۸۳ پیوست ۱: قانون تجارت الکترونیکی ایران

فهرست جدول

صفحه	عنوان
۶۰	جدول ۱: وضعیت موجود شاخص های زیرساخت های ارتباطاتی

فهرست نشانه های اختصاری

- AFACT** = Asia Pacific Council for Trade Facilitation and Electronic Business
- ATG** = Apply Technology Group
- ICP** = Internet Communication Provider
- ICT** = Information and Communication Technology
- IT** = Information Technology
- IP** = Internet Protocol
- ISP** = Internet Service Provider
- PKI** = Public Key Infrastructure
- UCC** = Uniform Commercial Code
- UETA** = Uniform Electronic Transaction Act
- UNCEFACT** = United Nations Centre for Trade Facilitation and Electronic Business
- WEB** = World English Bible

فصل ۱ کلیات تحقیق

۱ - مقدمه

اکنون در ابتدای هزاره سوم میلادی، جهان آغاز دورانی جدیدی را تجربه می کند. دنیای امروز شاهد تحولات سریع و گسترده در ابعاد مختلف می باشد. بروز تحولات در تجارت جهانی نیز از این قاعده مستثنی نیست و در سطح گسترده و با سرعت هر چه تمام تر متحول شده است. تحول در تجارت جهانی از دو جنبه اهمیت دارد؛ یکی تحول در فناوریهای مرتبط با تجارت و دیگری تحول در فضای تجارت جهانی. (قاجار، ۱۳۸۰)

با توجه به جنبه اول، باید اذعان نمود که در آستانه قرن حاضر اتفاقات تأثیر گذار بسیاری رخ می نماید که از آن جمله ظهور فناوری نوینی است که در حقیقت بازنگری و تجزیه و تحلیل دیگری از فضای حیات اجتماعی را ضروری می سازد. یکی از مهمترین ویژگی هایی که دوره حاضر را از سایر برهه های تاریخی قبل متمایز می سازد، وقوع انقلابهای پی در پی فناوری است که جهان را طی دو دهه گذشته دچار تحولات شگرفی ساخته است. محور عمده این تحولات، انقلابهای انفورماتیکی و موتور محرک آن کاهش مداوم قیمت های تمام شده و تجهیزات وابسته به آن است که دسترسی انسان به رایانه را در ابعاد مختلف بکارگیری آن ممکن و آسان ساخته است. در پی گسترده شدن دسترسی انسان به رایانه و به همراه آن توسعه ارتباطات شبکه های مخابراتی، انقلاب دیگری با عنوان فناوری اطلاعات و ارتباطات رخ داده است که نتیجه کاربرد رایانه و مخابرات در عرصه اطلاعات و بهره گیری از اینترنت است. اهمیت این فرایند تا بدانجاست که بسیاری از اقتصاددانان و متخصصان معتقدند که در سال های اخیر تحولی مشابه انقلاب صنعتی به وقوع پیوسته و جهانیان وارد «عصر نوزایی اطلاعات» شده اند. (زرکلام، بهار ۱۳۸۲)

یکی از ابعاد تحول، تغییرات عمیقی است که در روابط اقتصادی میان افراد، شرکت ها و دولتها به وجود آمده است. در این میان مبادلات تجاری به سرعت از حالت سنتی خود که عمدتاً مبتنی بر مبادلات اسناد کاغذی بوده است خارج و به سوی انجام مبادلات از طریق بهره گیری از سیستم های مبتنی بر اطلاعات الکترونیکی پیش رفته است و نتیجتاً تجارت الکترونیکی با افزایش سرعت، کارایی، بهره وری و کاهش هزینه های تجاری عرصه جدیدی را در فرآیندهای تجاری گشوده است. چنانچه هر کشوری با چنین یافته ای خود را تطابق ندهد چاره ای جز دوری از روند رو به رشد اقتصاد جهانی نخواهد داشت.

مطابق برآوردهای به عمل آمده از میزان حدود ۷ هزار میلیارد دلار ارزش صادرات جهانی کالا و خدمات، ۵۰۰ میلیارد دلار مصرف تهیه و مبادله اسناد مربوطه می گردد. به عبارت دیگر حدود ۷ درصد ارزش مبادلات جهانی را هزینه تهیه و مبادله اسناد تشکیل می دهد. (صبافی، ۱۳۸۲)

با الکترونیکی شدن این مبادلات، هزینه تهیه و مبادله اسناد به شدت کاهش می یابد. برآوردهای انجام شده نشان می دهد که با بهره گیری از تجارت الکترونیکی به جای روش های سنتی مبتنی

بر کاغذ بین ۲۱ تا ۷۰ درصد صرفه جویی در فعالیتهای مختلف تجاری حاصل می شود. مزایای مذکور موجب شده تا بسیاری از کشورها، بهره مندی از تجارت الکترونیکی را سرلوحه استراتژیهای بازرگانی خود قرار داده اند. در سال ۱۹۹۵ میلادی حجم مبادلاتی که از طریق تجارت الکترونیکی انجام شده است معادل ۱۳۰ میلیارد دلار بوده که با توجه به رشد فزاینده آن در طول سال مذکور تاکنون پیش بینی می گردد که این میزان نیز در سالهای آینده با حجم بیشتری دنبال شود. (مجتهدی، ۱۳۷۶)

از منظری کلی تر، گسترش تجارت الکترونیکی تنها با ارتقا و توسعه بخش تجاری اقتصاد، محدود نگردیده است. رواج استفاده از خدمات تجارت الکترونیکی، تحولات بنیادی را در نحوه نگرش به بازار و ساماندهی فعالیت ها و منابع ایجاد نموده است و نفوذ اثرات تجارت الکترونیکی تغییرات وسیعی را در ساختار شرکتهای دامن زده است. بازنگری نظام های تولیدی، کاهش زمان چرخه فعالیت ها، ترویج نوآوری و ابتکار عمل، حفظ و تأمین نیروی انسانی مستعد برای اقتصاد نوین، انجام مشارکت های راهبردی برای تحقق اهداف شرکت در فضای تعاملات اقتصادی جدید و بازنگری در نقش و ساختار مدیریت های مرکزی در شرکتهای همگی از پیامدهای رواج استفاده از فناوری های اطلاعات بوده و به منظور تسخیر سهم بالاتری از بازار رو به گسترش جهانی انجام می پذیرد. از این نظر، دامنه پیامدهای تجارت الکترونیکی با بخش های درونی اقتصاد نیز گسترده شده است. استفاده از فناوری اطلاعات و خدمات جانبی تجارت الکترونیکی موجب گردیده تا عملیاتی پیچیده مانند مدیریت زنجیره تأمین که از مهمترین بخش های عملیاتی در صنایع بزرگ محسوب می گردد با هزینه ای ناچیز قابل دسترسی گردد. در نهایت مشارکت در بازار جهانی و سهم بری از آن مستلزم بکارگیری هوشمندانه کلیه عوامل یاد شده است و بدون بکارگیری و تسلط به ابزارهای جدید، هیچ کشوری توان رقابت در بازار جهانی را نخواهد داشت و خیلی زود از صحنه تجارت جهانی بیرون رانده خواهد شد.

گرایش روز افزون به استفاده از فناوری اطلاعات و گسترش سریع و ناگزیر تجارت الکترونیکی در سطح بین المللی، پیش بینی ساز و کارهای حقوقی لازم را در این خصوص ایجاب می کند. بدون تردید توجه به زیر ساخت های فنی و حقوقی مورد نیاز می تواند ابزار و شرایط مناسبی را جهت راه اندازی و ایجاد، گسترش و تدام استفاده هرچه بهتر و مطلوب تر از فناوری اطلاعات فراهم آورد. (زرکلام، بهار ۱۳۸۲)

با توجه به ماهیت مجازی و غیر مادی مبادلات الکترونیک، یکی از مهمترین مسائل از دید حقوقی اثبات این مبادلات و هویت طرفین در معاملات می باشد. امضای الکترونیکی چنین امری را ممکن می سازد. امضای الکترونیکی به مفهوم عام کلمه عبارت است از یک رمز مستقل و محرمانه که تعیین هویت ارسال کننده و الحاق او به سندی که محتوای داده را تشکیل می دهد، ممکن می سازد. (Galloy, 2004)

همچنین براساس دستورالعمل شماره ۱۹۹۹/۹۳ پارلمان و شورای اروپا مورخ ۱۳ دسامبر ۱۹۹۹ منظور از امضای الکترونیکی، داده های الکترونیکی است که به سایر داده های الکترونیکی متصل یا منطقاً مرتبط بوده و روشی برای احراز اصالت بشمار می رود. (صبغی، ۱۳۸۲)

امضای الکترونیکی زیر بنای امنیت تبادلات الکترونیکی بشمار می رود و برای گسترش و رشد بانکداری الکترونیکی در کشور نیازمند اجرای زیر بنا می باشیم. (مجتهدی، ۱۳۷۶)

در سالهای اخیر و با توجه به رشد و گسترش مقوله تجارت الکترونیکی و جهت کسب و کار در اینترنت در فضای مجازی به مکانیزم های جدیدی نیازمند هستیم تا بوسیله آن طرف های معامله قادر به شناسایی یکدیگر باشند. در فضای مجازی اطلاعات مبادله شده باید از سه جنبه ارسال از طرف فرستنده واقعی، تأیید اطلاعات توسط فرستنده و تغییر نکردن آن در مسیر عبور قطعیت پیدا کند. (گلچیان نیک، ۱۳۸۴)

امروزه به امضای الکترونیکی در شبکه های الکترونیکی در اکثر کشور ها به عنوان یک ضرورت نگریسته می شود و حتی در کارت های هوشمند، شهروندان می توانند این رمز را درج نمایند. امضای الکترونیکی بر روشهای رمز نگاری از طریق کلید های عمومی و خصوصی مبتنی است و در حال حاضر در دنیا کشور های متعددی از امضای الکترونیکی از صدور یک ایمیل تا نقل و انتقالات مالی و امضای اسناد تعهد آور در کاربردهای گوناگون استفاده می شود. (شوار & کیمبرلی، ۱۳۷۷)

متأسفانه علیرغم کاربردها و تأثیرات مثبت امضای الکترونیکی، هنوز در کشور ما بسترها و زیر ساخت های فنی و حقوقی لازم برای کاربست آن فراهم نشده است و از سویی دیگر فراهم آوردن زیر ساخت های فنی و حقوقی بتنهایی نمی تواند کارگشا باشند بلکه می بایست تعاملی مطلوب و منطقی بین زیرساخت های فنی و حقوقی این مسأله پدید آید.

بایسته است زیرساخت های فنی و حقوقی به روز تدوین گردیده تا بتوان با کارآمدی مؤثر از میزان خطاها و جرایم رایانه ای کاست. لذا مسئله اصلی این پژوهش نیز بررسی و مطالعه تعامل بین زیر ساخت های فنی و حقوقی در اعتبار امضای الکترونیکی می باشد.

از آنجا که کشورمان از نظر مقبولیت اسناد الکترونیکی و امضای الکترونیکی و نیز در زمینه کارت های مختلف اعتباری با سیستم انتقال الکترونیکی و محدودیت در خطوط ارتباط و نیز کم بودن سرعت در انتقال داده پیام و بالاخره کمبود آموزش از نحوه استفاده از تجارت الکترونیکی و شبکه های اینترنتی و تأمین امنیت لازم در مبادلات و حفظ اسرار، مشکلات و کمبودهایی دارد، نقص های موجود به شیوه ای علمی مورد تحقیق و بررسی قرار گیرد. در این پژوهش نگارنده سعی خواهد نمود با استفاده از مطالعه اسناد و مدارک، مطالعه قوانین و آرشو اطلاعات موجود به موضوع تجارت الکترونیکی و امضای الکترونیکی پردازد. این پژوهش شامل چهار فصل خواهد بود.

در فصل نخست به کلیات تحقیق اشاره شده و مطالبی همچون اهمیت و ضرورت تحقیق، مروری بر مطالب گذشته و پیشین، اهداف پژوهش، فرضیه و سئوالات تحقیق، روش جمع آوری اطلاعات و روش شناسی پژوهش بیان شده است.

فصل دوم تحقیق به معرفی و بررسی تعارف و مفاهیم عمومی تجارت الکترونیکی اختصاص دارد. در این فصل، نگارنده ضمن بررسی پیشینه تجارت الکترونیکی، مفاهیم و تاریخچه آن، انواع ابعاد تجارت الکترونیکی را مورد مطالعه قرار داده است. همچنین در مبحث دوم این فصل، موضوع

تاسیسات حقوقی ویژه تجارت الکترونیکی مطرح شده است که در این بخش مفهوم اصلی مورد مطالعه، داده پیام در حقوق تجارت الکترونیکی و شرایط مربوط به آن از قبیل اصالت داده پیام و ارزش اثباتی آن، زمان و مکان ارسال و دریافت داده پیام، صحت ارسال داده پیام، قابلیت انتساب داده پیام و آثار و احکام آن می باشد.

در فصل سوم پژوهش، امضای الکترونیکی و جنبه های حقوقی آن مدنظر قرار داده شده است. در این فصل ضمن ارائه تعریف امضای الکترونیکی و مفهوم آن، به بررسی انواع امضاهای الکترونیکی پرداخته می شود. همچنین شرایط صحت امضای الکترونیکی و مستندسازی آن مدنظر قرار می گیرد.

در فصل چهارم پژوهش اخیر، زیرساختهای فنی و حقوقی در موضوع امضای الکترونیکی مورد مطالعه نگارنده قرار خواهد گرفت. این بخش که شاید بتوان آنرا تکمیل کننده مباحث پیشین تلقی نمود به موضوع کارکردهای امضای الکترونیکی، قابلیت پذیرش اسناد الکترونیکی در محاکم و زیرساخت های فنی و حقوقی مورد نیاز امضای الکترونیکی می پردازد. همچنین در این فصل به عنوان بخش پایانی تحقیق سعی شده است که به چالش ها و موانعی که در جامعه ما در جهت راه اندازی و بسط و توسعه تجارت الکترونیکی بطور عام و امضای الکترونیکی بطور خاص موجود است، پرداخته شود.

در انتهای پژوهش نیز پیشنهاداتی عملی و کاربردی برای اجرای هرچه بهتر امضای الکترونیکی در معاملات تجارت الکترونیکی مطرح خواهد شد.

۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت و ضرورت این پژوهش از آنجا ناشی می شود که :
اولاً تا کنون با بررسی به عمل آمده، پژوهش های بسیار اندک و محدودی در زمینه موضوع امضای الکترونیکی انجام شده است و شاید انجام این تحقیق بتواند تا حدودی خلأ موجود را برطرف نماید. ثانیاً ماهیت موضوع امضای الکترونیکی کمتر در تحقیقات مورد استفاده قرار گرفته است و شایسته است تا با انجام پژوهشی منطقی به کاربردها و فواید موضوع امضای الکترونیکی اشاره بیشتری گردد. ثالثاً نتایج این تحقیق می تواند به گونه ای کاربردی در اختیار مسئولان، دست اندر کاران و تصمیم گیرندگان در حوزه اسناد و امضای الکترونیکی قرار گیرد تا زمینه مناسب جهت کاربست یافته های تحقیق فراهم گردد. رابعاً یافته های این تحقیق می تواند اطلاعات مناسبی در اختیار محققان و پژوهشگران عرصه امضای الکترونیکی قرار دهد.

۳-۱- اهداف تحقیق

۱-۳-۱- هدف کلی

هدف کلی این پژوهش عبارتست از شناسایی و تعیین زیرساختهای فنی و حقوقی لازم در اعتبار امضای الکترونیکی.

۲-۳-۱- اهداف فرعی

- تحقیق حاضر اهداف فرعی دیگری را نیز دنبال می نماید که عبارتند از :
- ۱- تعیین زیر ساختهای فنی مورد نیاز برای اعتبار امضای الکترونیکی در ایران
 - ۲- تعیین زیر ساختهای حقوقی مورد نیاز برای اعتبار امضای الکترونیکی در ایران
 - ۳- تعیین رابطه و تعامل بین زیر ساختهای فنی و حقوقی مورد نیاز در اعتبار امضای الکترونیکی در کشور
 - ۴- تعیین مشکلات و موانع موجود در زمینه زیر ساختهای فنی لازم در اعتبار امضای الکترونیکی در کشور
 - ۵- تعیین مشکلات و موانع موجود در زمینه زیر ساختهای حقوقی لازم در اعتبار امضای الکترونیکی در کشور
 - ۶- آرایه پیشنهادات راهبردی و کاربردی جهت گسترش و کاربست امضای الکترونیکی در ایران

۴-۱- فرضیه ها و سئوالات تحقیق

مهمترین سئوالات این پژوهش عبارتند از :

- ۱- آیا اساساً امکان استفاده از امضای الکترونیکی در معاملات و تجارت الکترونیکی ایران وجود دارد؟
- ۲- چه زیر ساختهای فنی برای تعیین اعتبار امضای الکترونیکی در کشورمان لازم است ؟
- ۳- چه زیر ساختهای حقوقی برای تعیین اعتبار امضای الکترونیکی در کشورمان لازم است ؟
- ۴- چه موانع و مشکلاتی به لحاظ فنی در اعتبار امضای الکترونیکی در کشور مان وجود دارد ؟
- ۵- چه موانع و مشکلاتی به لحاظ حقوقی در اعتبار امضای الکترونیکی در کشورمان وجود دارد؟
- ۶- چه پیشنهادات و راهکارهایی را می توان برای گسترش و کاربست امضای الکترونیکی آرایه نمود؟

۵-۱- روش شناسی تحقیق

۱-۵-۱- روش و نوع تحقیق